

Ieteikumi

EIROPAS PILSONU PANEĻDISKUSIJA

Energoefektivitāte

Eiropas pilsoņu paneļdiskusija par energoefektivitāti Galīgie ieteikumi

Atruna. Šajā dokumentā ir izklāstīti rezultāti, ko devusi Eiropas pilsoņu paneļdiskusija par energoefektivitāti. Tie ir strukturēti pa tematiskajām jomām.

Saturs

Informācija un uzvedības maiņa.....	3
Taisnīgas un vienlīdzīgas iespējas.....	4
ES loma pasaulē un dalībvalstis.....	5
Nodarbinātība un izglītība.....	8
Infrastruktūra	11
Ēkas	16
Transports	17
Paneļdiskusijā iesaistījušos iedzīvotāju veiktā novērtējuma rezultāti	19

Informācija un uzvedības maiņa

Ieteikums Nr. 1

Dot patērētājiem iespēju kļūt energoefektīviem

Iesakām padarīt patērētājiem sniegto informāciju pieejamāku, pārredzamāku un izmantojamāku, lai māsaimniecības un organizācijas varētu kļūt energoefektīvākas. Tāpēc mēs iesakām

- izveidot tiešsaistes portālu ar pašrevīzijas funkciju, kas palīdzētu patērētājiem novērtēt savas vajadzības attiecībā uz transportu, mājokļa uzlabojumiem un padomiem, ko īstenot par nelieliem līdzekļiem. Tas viņiem piedāvātu risinājumu kopumu, arī nākamos soļus un kontaktinformāciju,
- lai izveidotu fizisku vienas pieturas aģentūru tīklu pašvaldību līmenī (pilsētu domes, bibliotēkas), kur būtu pieejami neatkarīgi eksperti, kas sniegtu ieteikumus turpmākai rīcībai. Tīkls nedrīkstētu diskriminēt lauku/pilsētu teritorijas un sociālās grupas. Vienas pieturas aģentūrai būtu jāsniedz konsultācijas par likumdošanas, finanšu un tehniskajiem aspektiem, kā arī par vietējiem pakalpojumu sniedzējiem. Vietējie dalībnieki tiek aicināti veicināt informētību par pakalpojumu,
- ieviest pieejamākus ražojumu energoefektivitātes marķējumus, kas ir saprotami visiem un kuros ir iekļauta informācija par ražojumu kalpošanas laiku un atsauce uz vienas pieturas aģentūru tīklu.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka pienācīgus lēmumus var pieņemt tikai tad, ja ir vajadzīgā informācija, uz kuras pamata rīkoties. Šai informācijai jābūt saprotamai un pieejamai visiem. Lai gan pašlaik ir pieejams daudz informācijas, tā bieži vien nav zināma un nebūt nav visiem saprotama. Patērētājiem vajadzētu būt informētiem par savu enerģijas patēriņu un saviem datiem, viņiem pieejamajām iespējām, šo dažādo risinājumu izmaksām, kā arī pakalpojumiem un atbalstu, kas viņiem pieejams energoefektivitātes uzlabošanai.

Taisnīgas un vienlīdzīgas iespējas

Ieteikums Nr. 2

Finansēt taisnīgas tiesības uz mājokļu energorenovāciju

Iesakām ieviest labvēlīgāku nodokļu sistēmu mazo īpašumu īpašniekiem, lai īrnieki netiktu uzskatīti par šķērslī mājokļu renovēšanai. Tas būtu jāpanāk, piemērojot nodokļu atvieglojumus darbam un materiāliem atkarībā no cilvēka ienākumiem. Cilvēkiem ar viszemākajiem ienākumiem būtu jāsaņem vislielākā palīdzība.

Renovācijas darbu gaitā subsīdiju mehānismi būtu jānodrošina pirms darbu sākšanas vai pa daļām.

Valdībām ir jāiegulda sociālajos mājokļos, izmantojot energoefektīvus un ilgtspējīgus materiālus.

CO₂ nodokļu ieņēmumi daļēji būtu jāparedz energoefektivitātei (arī renovācijas darbiem). Starptautiskie uzņēmumi, kas piesārņo vairāk, būtu attiecīgi jāapliek ar nodokli.

Bankām vajadzētu atvieglot piekļuvi kredītiem energorenovācijai ar ienākumiem pielāgotu procentu likmi.

Pamatojums

Sociālais taisnīgums nozīmē vienlīdzīgu piekļuvi enerģijai un mājokļiem. Pašlaik mēs saskaramies ar nepieņemamām situācijām: ir cilvēki, kuri dzīvo smagā enerģētiskajā nabadzībā, un mazo māju īpašnieki vidusšķiras sociālajā grupā nesaņem atbalstu un subsīdijas, lai renovētu savus mājokļus vai izīrētos īpašumus. Īrnieki jūtas bezspēcīgi veikt pārmaiņas. Mēs uzskatām, ka centieni nav taisnīgi sadalīti un ka daļai iedzīvotāju nav iespējas dzīvot siltumkomfortā.

Godīga piekļuve padara energoefektivitāti pieejamāku ikvienam un tādējādi sekmē kolektīvo cīņu pret klimata pārmaiņām.

Pašlaik visās ES dalībvalstīs pastāv renovācijas finansēšanas modeļi, bet ne vienmēr tie ir optimāli un ne vienmēr atbilst mērķauditorijas vajadzībām.

ES loma pasaulē un dalībvalstis

Ieteikums Nr. 3

Vairot enerģētisko neatkarību un energoefektivitāti, tādējādi kļūstot par globālu paraugu

Iesakām Eiropas Savienībai ieguldīt jaunu energotehnoloģiju, arī atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju, pētniecībā un izstrādē, lai panāktu augstāku energoefektivitāti. Tas attiecas uz šādām jomām:

1. enerģijas ražošana (ūdeņradis, kodolsintēze u. c.);
2. enerģijas uzkrāšana (akumulatori);
3. enerģijas pārvade, kā arī
4. samazināts enerģijas patēriņš.

Mēs arī iesakām ES veicināt konkrētām valstīm raksturīgu konkurences priekšrocību izmantošanu enerģijas ražošanā, vienlaikus veicinot paraugprakses un zināšanu apmaiņu starp dalībvalstīm.

Turklāt mēs iesakām par prioritāti noteikt darbības saskaņā ar principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, kas visvairāk veicina enerģētisko neatkarību.

Pamatojums

Politiski šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka tas Eiropu un tās iedzīvotājus aizsargā no iespējamām ģeopolitiskām krīzēm. Turklāt tas palīdz aizsargāt Eiropas vērtības un demokrātiju un dod iespēju ES pārtraukt attiecības ar korumpētām valdībām. Tajā pašā laikā tas var palīdzēt ātrāk virzīt ES tiesību aktu pieņemšanu, jo Eiropai būtu lielāka brīvība noteikt pašai savus standartus. Zināšanu apmaiņa starp dalībvalstīm palīdzētu uzlabot arī attiecības starp tām.

No sociālekonomiskā viedokļa tas palielinātu ES konkurētspēju un dotu iespēju novirzīt naudu, kas tiek izmantota, lai samaksātu par 61 % enerģijas importa (2019. gada dati: https://ecrgroup.eu/campaign/energy_security), iekšējām investīcijām, kuras radītu lielāku vērtību ES un tās iedzīvotājiem. Mazāks enerģijas imports no trešām valstīm samazinātu cenu svārstīguma un pasaules enerģijas tirgu traucējumu ietekmi, kā arī radītu vairāk darbvieta ES.

Vidiski tas varētu samazināt enerģijas patēriņu, veicināt zaļo izaugsmi un klimatneitralitāti, un šie mērķi ir saistīti ar principu “energoefektivitāte pirmajā vietā” un ES apņemšanos ilgtspējas jomā.

Ieteikums Nr. 4**Sasniegt energoefektivitātes mērķrādītājus, stiprinot ikviena spēju rīkoties**

Mēs iesakām ES veicināt atbalsta pasākumus energoefektivitātes standartu īstenošanai vai nu tieši, vai ar spēcīgiem stimuliem dalībvalstīm. Tas palīdzēs nodrošināt, ka centieni tiek taisnīgi sadalīti starp privātpersonām un uzņēmumiem, kā arī starp reģioniem, lai neviens netiktu atstāts novārtā.

Pamatprincipi:

- attīstīt energoefektivitātes kultūru, sniedzot labāku informāciju, lai palīdzētu mums tērēt mazāk enerģijas un labāku enerģiju,
- stimuli ar nosacījumiem, kas palīdz uzņēmumiem integrēt energoefektivitāti savā ražošanā, izplatīšanā un pārdošanā, rūpējoties par to, lai nevājinātu MVU,
- garantēt minimālo enerģijas daudzumu pienācīgiem dzīves apstākļiem un lielu daļu atbalsta veltīt visneaizsargātākajām personām (piemēram, aizdevumi ar negatīvu procentu likmi). Mērķis ir samazināt sociālo nevienlīdzību, nevis to saglabāt,
- nodrošināt stimulus visām personām, bet apgriezti proporcionāli viņu ienākumiem, jo īpaši, izmantojot progresīvas enerģijas cenas, un atkarībā no enerģijas avotiem.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka, lai gan pastāv energoefektivitātes standarti, to piekļūstamība un īstenošana joprojām ir ierobežota. Pašlaik Eiropas mērogā pastāv daudzi energoefektivitātes standarti (ēku būvniecība un renovācija, ražojumu un ierīču ekodizains, cīņa pret ieprogrammēto nolietojumu, tiesības uz remontējamību u. c.).

Tie ir vērienīgi un palīdz tirgum attīstīties, taču to īstenošana dažādās dalībvalstīs atšķiras. Tie nosaka tehniskās prasības, kam ir finansiāla ietekme, tie var izslēgt noteiktas grupas (ne visi savai mājai var veikt energorenovāciju vai iegādāties visefektīvāko sadzīves tehniku) vai radīt negodīgas konkurences situācijas (starp Eiropas uzņēmumiem, kas ievēro šos standartus savos ražošanas procesos, un uzņēmumiem ārpus Eiropas Savienības).

Energoefektivitātei nevajadzētu būt greznībai vai iespējai, no kuras daži var atteikties. ES varētu būtiski ietekmēt to, lai energoefektivitāte uzlabotu cilvēku ikdienas dzīvi, jo īpaši visneaizsargātākajās māsaimniecībās. Mēs apzināmies, ka dažas mūsu vietējās pašvaldības un pārvaldes iestādes var radīt būtisku ietekmi, rādot piemēru un veicinot tirgus attīstību.

Mēs apzināmies, ka daži mūsu ieteikuma elementi nav atkarīgi tikai no Eiropas Savienības un tiem ir vajadzīga stingra saskaņošana ar dalībvalstīm. Tomēr pilsoņu paneļdiskusija ir iespēja būt drosmīgiem, vai ne?

Ieteikums Nr. 5

Pārvaldīt un apsekot ES direktīvu īstenošanu

Mēs iesakām ES nodrošināt energoefektivitātes direktīvu īstenošanu dalībvalstīs, jo pašlaik tās tiek īstenotas atšķirīgi. Īstenošanas uzlabošanas aspekti ir informācija, finansējums un sankcijas.

Informācijai jābūt pieejamai un paredzētai konkrētai auditorijai, piemēram, uzrunājot jauniešus sociālajos medijos vai vecāka gadagājuma cilvēkus televīzijā, un tai jābūt viegli pamanāmai sabiedriskās vietās.

ES finansē tikai tās dalībvalstis, kas ievēro prasības, pamatojoties uz izmērāmu progresu. Finansējumam jābūt taisnīgam, samērīgam un godīgam, ņemot vērā dalībvalstu atšķirīgās spējas.

Sankciju mehānismi jau pastāv, un Komisija var saukt pie atbildības to dalībvalstu valdības, kuras neievēro noteikumus.

Lai palielinātu pārredzamību, dalībvalstis būtu jāsarindo pēc to īstenošanas centieniem. Visbeidzot, ES būtu valstu valdības jāstimulē izveidot pretenziju sistēmu, kurā iedzīvotāji varētu ziņot par enerģijas izšķērdēšanu un vietējās pašvaldības varētu attiecīgi rīkoties.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka direktīvu īstenošanas nodrošināšana visās valstīs ietekmētu visus ES iedzīvotājus un pat viņiem pavērtu iespēju tieši piedalīties uzraudzības procesā. Turklāt, ja starp dalībvalstīm būs lielāka saskaņotība, nākotnē būs vieglāk lemt par jauniem pasākumiem. Runājot par informāciju, jauni veidi, kā iekļaut dažādus iedzīvotāju slāņus, varētu uzlabot gan ES, gan valstu valdību pārskatatbildību.

Tikai tad, ja enerģētikas nozares pārveidi un energoefektivitātes veicināšanu efektīvi īsteno dalībvalstu līmenī, tā var notikt vajadzīgajā ātrumā un intensitātē. Ja efektivitātes standarti tiktu ievēroti visās dalībvalstīs, vairāk ES iedzīvotāju varētu baudīt daudzās energoefektivitātes priekšrocības.

Nodarbinātība un izglītība

Ieteikums Nr. 6

Uzlabot kvalificētā darbaspēka situāciju ES energoefektivitātes nozarē

Iesakām palielināt apmācību ar energoefektivitāti saistītās profesijās. ES varētu pieņemt tālāk minētos pasākumus.

1. Dalībvalstis varētu piešķirt subsīdijas personām, kas tiktu apmācītas kvalificētas zaļās nodarbinātības jomā. Valstij būtu jāstimulē darba ņēmējs palikt un strādāt valstī noteiktu laiku pēc šīs apmācības saņemšanas.
2. ES varētu atbalstīt īstermiņa apmaiņas vai rotācijas programmas, piemēram, *Erasmus* programmas studentiem un darba ņēmējiem energoefektivitātes (kvalificētas un apmācības) jomā.
3. Kamēr nav atrisināts kvalificētu darba ņēmēju trūkums energoefektivitātes jomā, būtu jāizsniedz vīzas kvalificētiem trešo valstu darba ņēmējiem, lai viņi varētu strādāt konkrētajās dalībvalstīs, kuras izsniedz minētās vīzas.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka kvalificētiem darba ņēmējiem visos energoefektivitātes īstenošanas līmeņos ir izšķiroša nozīme sekmīgā visu pārējo Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas izstrādāto ieteikumu īstenošanā. Bez kvalificēta darbaspēka dalībvalstis nevar cerēt uz energoefektivitātes mērķu sasniegšanu. Mēs ierosinām trīs pasākumus, no kuriem katrs atbilst atšķirīgām vajadzībām, kas saistītas ar darba ņēmēju kvalifikāciju un darba tirgu.

1. pasākums. Šis pasākums ir paredzēts personām, kuras vēlas uzlabot vai iegūt prasmes jomās, kas saistītas ar energoefektivitāti. Valstu valdības, piešķirot subsīdijas apmācībai, var padarīt tās pieejamākas ikvienam, jo īpaši cilvēkiem no nabadzīgākas vides, kuri citādi varētu nespēt ieguldīt savu laiku prasmju pilnveidē vai pārkvalifikācijā. Tomēr mēs arī ierosinām dalībvalstīm ņemt vērā intelektuālā darbaspēka emigrācijas risku (darba ņēmēji pārceļas uz ārzemēm labāka atalgojuma dēļ). Darba ņēmēji, kas piedalās subsidētā apmācībā, būtu kaut kādā veidā jāmudina izmantot savas jaunās prasmes valstī, kas ir ieguldījusi apmācībā. Pieejams finansējums padarītu apmācību kursus pievilcīgākus, līdz ar to darbu šajā jomā varētu meklēt vairāk cilvēku. Tas nodrošinātu vairāk ekspertu, kuri varētu plānot, īstenot un revidēt investīcijas, kas saistītas ar energoefektivitāti.

2. pasākums. Tas ir stimulē dalībvalstīm kopīgiot savu kvalificēto darbaspēku īstermiņa projektos un nodrošināt, ka arī tās dalībvalstis, kurām trūkst speciālistu, var izstrādāt energoefektīvas iniciatīvas. Tas varētu veicināt informācijas un prasmju pārrobežu apmaiņu, ar kuras palīdzību tiktu veicinātas zaļās prasmes.

3. pasākums. Mēs atzīstam, ka ne visās jomās, kurās ir vajadzīgi kvalificēti darba ņēmēji, vajadzības var ātri apmierināt ar vietējo darbaspēku. Kvalificēta Eiropas darba ņēmēju tirgus izveide prasīs laiku, tāpēc tikmēr būtu lietderīgi rast veidus, kā uzaicināt kvalificētus cilvēkus no valstīm ārpus ES.

Kopumā pamatnosacījums ir tāds, ka bez kvalificētiem darba ņēmējiem cilvēki nevar veikt nepieciešamās izmaiņas energoefektivitātes jomā.

Ieteikums Nr. 7**Gādāt par nākotni, izmantojot zaļo izglītību**

Mēs iesakām vairāk izglītēt par zaļās darbības un energoefektivitātes jautājumiem. To varētu panākt, ieviešot tālāk minētos pasākumus.

1. Eiropas energoefektivitātes sertifikāts, kas veidots pēc Starptautiskās datorprasmes licences (*ICDL*) modeļa pamatlīmeņa zināšanu energoefektivitātes jomā veicināšanai.
2. Lai palielinātu kvalificēto zaļo darba ņēmēju skaitu valstī, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka katru gadu ar energoefektivitāti saistītus apmācību kursus pabeidz noteikts skaits kvalificētu zaļo darba ņēmēju. Šī koncepcija tika pieņemta iepriekšējos gados attiecībā uz studentiem, kas apmeklē universitātes.
3. ES būtu jāievieš sabiedrības informēšanas kampaņas, kuru mērķis būtu uzsvērt kvalificētu zaļo darbinieku vērtību un parādīt, ka tās ir nākotnes darbvietas. Šo kampaņu mērķauditorija varētu būt jaunieši, kuriem parādīt, ka fizisks darbs var būt tikpat pievilcīga iespēja kā biroja darbs.

Pamatojums

Kvalitatīva izglītība ir jebkādu jēgpilnu pārmaiņu pamats. Mēs ierosinām trīs pasākumus, no kuriem katrs atbilst savai izglītības jomas vajadzībai: trūkst vispārēju zināšanu par energoefektivitāti; jaunieši neizvēlas profesionālo apmācību, kas nepieciešama energoefektivitātes iniciatīvu atbalstam, un ir jāmaina priekšstats par enerģētikas pārkārtošanai vajadzīgajām karjerām, proti, tās jāpadara pievilcīgākas.

Pirmkārt, grupa piekrīt, ka kopumā ir vajadzīgas plašākas zināšanas par energoefektivitāti. Zināšanas pazemina energoefektīvu izvēļu sliekšni individuālā un valsts līmenī. Tas varētu būt skolas mācību priekšmets, obligāts profesionālais kurss vai universitātes kurss. Kopumā mēs iesakām kursu saistīt ar stimulu katrā līmenī, kurā kursu varētu apgūt.

Otrkārt, Eiropas universitāšu mērķrādītāji jau līdz šim ir apliecinājuši, ka Eiropas mērķrādītāji dalībvalstīs mudina konkrētām izglītības jomām pievērst lielāku uzmanību. Šādi mērķrādītāji energoefektivitātes apmācības jomā ar laiku palielinās to cilvēku skaitu, kuri izvēlas profesionālo izglītību. Citiem vārdiem sakot, dalībvalstīm nosakot mērķrādītājus, ES tām liek palielināt cilvēku skaitu ar energoefektivitāti saistītās jomās. Tādējādi valdības ir tieši atbildīgas par kvalificēta darbaspēka attīstīšanu.

Visbeidzot, šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka ir jāuzlabo cilvēku uztvere par fizisku un tehnisku darbu. Kampaņas varētu iepazīstināt ar dažādām darba jomām, parādot, ka fiziskais darbs ir ļoti svarīgs, paver labas nākotnes izredzes un pats par sevi nav mazāk interesants par darbu birojā.

Infrastruktūra

Ieteikums Nr. 8

No ražotāja līdz galalietotājam optimizēt un attīstīt elektrotīklu sistēmu par labu atjaunīgajiem energoresursiem

Mēs iesakām EK par prioritāti noteikt elektrotīkla optimizāciju.

1. Uzlabot energoapgādes drošību un uzticamību, investējot atjaunīgajos energoresursos, veicot pētījumus par enerģijas uzglabāšanu un īstenojot viedu pārvaldību.
2. Izstrādāt investīciju plānu, arī vadlīnijas dalībvalstīm par elektrotīklu uzlabošanu vietējā un pārrobežu līmenī.
3. Attīstīt elektrotīklu, ņemot vērā centralizācijas un decentralizācijas iespējas un priekšrocības. Energoefektīvākais risinājums būtu jāīsteno katrā gadījumā atsevišķi.
4. Ieviest mehānismus, ar kuriem uzraudzīt finansējuma pienācīgu izmantošanu, un īstenot ES noteikumus, lai galalietotājs varētu pilnībā izmantot ieguldījumu sniegtās priekšrocības un uzņēmumi varētu tos ievērot.
5. Mudināt dalībvalstis iedzīvotājiem palīdzēt izmantot viedos skaitītājus un energoefektīvus avotus, kā arī ieviest finansiālus stimulus piegādātājiem un patērētājiem izmantot energoefektīvu praksi; apsvērt iespēju izveidot satvaru, kurā iedzīvotāji varētu uzkrāt un ražot enerģiju.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka elektrotīklu optimizācija, tajos iekļaujot atjaunīgos energoresursus, dod daudzus ieguvumus gan ražotājiem, gan galalietotājiem. Elektrotīklu sistēmu optimizācija uzlabo energoefektivitāti un veicina atjaunīgo energoresursu izmantošanu. Ar šo pieeju tiek nodrošināta efektīva enerģijas transportēšana, uzglabāšana un izmantošana. Turklāt elektrotīklu attīstība veicina stabilas enerģijas cenas, viedo ierīču izmantošanu un vienmērīgāku energoapgādi.

Patērētāji un piegādātāji gūst labumu no elektrotīklu optimizācijas un attīstības, kas tiek īstenota, izmantojot viedas pārvaldības sistēmas. Patērētāji var piekļūt vērtīgai informācijai par enerģijas patēriņu, piegādātāji var labāk uzraudzīt pieprasījumu un ražošanas efektivitāti, un modernizācijas procesu var papildināt ar uzglabāšanas sistēmām.

Stimulējot energoefektivitāti un samazinot enerģijas zudumus, elektrotīklu optimizācija ne tikai samazina izmaksas, bet arī veicina vidisko ilgtspēju. Patērētāju iespēju palielināšana un viņu integrācija energosistēmā palīdz nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus un mazina korporāciju ietekmi. Lai energoefektivitāti varētu plaši īstenot, iesaistot arī iedzīvotājus, ir jāmaina mūsu domāšana par to.

Turklāt elektrotīklu modernizācija atbilst ES mērķiem samazināt emisijas, cīnīties

pret klimata pārmaiņām un pāriet uz dekarbonizētu enerģētikas nozari. Īstenojot šo pieeju, mēs ražosim vairāk enerģijas, būsimefektīvāki Eiropā un mazāk atkarīgi no ārvalstu avotiem. Visbeidzot, šī jaunā nozare radīs jaunas darba iespējas un uzlabos ES kā globālas dalībnieces pozīciju taisnīgākā enerģētikas sistēmā.

Ieteikums Nr. 9

Palīdzēt ES iedzīvotājiem izveidot uz energoefektivitāti vērstas energokopienas, sniedzot informāciju un finansiālu atbalstu

Mūsu ieteikumi

1. Veicināt informāciju par energoefektivitāti un pašreizējo energokopienas pamanāmību. Konkrētāk, mēs varētu padarīt informāciju par energokopienām saprotamu un pieejamu visiem ES iedzīvotājiem vai apmainīties ar labu praksi attiecībā uz energokopienām ES.
2. Ekonomiski novērtēt enerģijas ietaupījumu, kas panākts, attīstot efektīvas energokopienas. Konkrētāk, mēs varētu izstrādāt pašlaik neesošus mehānismus vai energoefektivitātes sertifikātu sistēmu.
3. Palīdzēt vietējām publiskajām iestādēm finansiāli atbalstīt energoefektīvu kopienas iniciatīvu attīstību. Konkrētāk, tās varētu izmantot līdzekļus tieši no ES (piemēram, ERAF fonda).

Tiklīdz šīs kopienas sāks darboties, prioritāte būs padarīt energoefektivitāti par kopienas galveno principu. Konkrētāk, mēs varētu siltināt ēkas, ieviest jaunas tehnoloģijas un attīstīt komunālās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka energokopienas pamatā ir iedzīvotāju vai vietējās iniciatīvas. Tomēr precīzas informācijas trūkums par energokopienas darbību un finansējumu dažkārt var iedzīvotājus atturēt no šādu kopienas izveides. Turklāt pašreizējās energokopienas *de facto* nav efektīvas, un ES dalībvalstu ģeogrāfiskie un finansiālie apstākļi dažkārt ir ļoti atšķirīgi. Tāpēc mums ir jānodrošina, ka attiecīgā informācija ir pieejama ikvienam, kā arī jāuzlabo sadarbība starp dalībvalstīm, lai ar laiku attīstītu energoefektīvas kopienas.

Viens no efektīvas energokopienas principiem ir enerģijas izšķērdēšanas novēršana. Pašlaik tas, ka energokopienas sistēmās neietilpst enerģijas sadales uzņēmumi, ir šķērslis tam, lai panāktu nulles izšķērdēšanu. Mums ir jānodrošina, ka privātie dalībnieki tiek mudināti pievienoties energokopienām. Piemēram, Eiropas Komisija varētu mudināt dalībvalstis izsniegt energoefektivitātes sertifikātus privātiem uzņēmumiem, ja tie sadarbojas ar energokopienām. Mums jākoncentrējas arī uz enerģijas patēriņa samazināšanas pozitīvo ietekmi uz ekonomiku. Mēs arī uzskatām, ka mums ir jānosaka taisnīga cena kopienas saražotās enerģijas pārpalikumam.

Mēs uzskatām, ka vietējās publiskās iestādes ir vispiemērotākās daļējai ES energokopienas atbalsta līdzekļu ieguldīšanai, jo uzskatām, ka iedzīvotāji vairāk uzticēsies savām vietējām publiskajām iestādēm nekā valsts valdībai. Tomēr vietējām publiskajām iestādēm būtu jāpatur prātā, ka energokopienām arī turpmāk jābūt finansiāli pieejamām ikvienam, tādēļ līdzekļu sadalē būtu jāņem vērā iedzīvotāju ienākumi. Turklāt vietējo iestāžu pārvaldītie līdzekļi varētu iedzīvotājiem palīdzēt piekļūt speciālajām zināšanām, kas nepieciešamas to kopienas energoefektivitātes uzlabošanai, neieguldot savus vai kopienas ietaupījumus. Turklāt mums būtu arī energokopienas dalībniekiem tieši jāpiešķir pilnvaras iegūt tiešu piekļuvi šiem ES

līdzekļiem un to pārvaldībai.

Visbeidzot, tiklīdz būs iespējams nodrošināt šos trīs iepriekšējos elementus, mums būtu jānodrošina, ka energokopienas savas attīstības centrā izvirza principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, siltinot ēkas un attīstot siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas, kas varētu palīdzēt samazināt izšķērdētās enerģijas daudzumu.

Ieteikums Nr. 10**Attīstīt energoefektīvas kopienas atbildīgam patēriņam un enerģijas vietējās ražošanas palielināšanai**

Mēs iesakām stimulēt energokopienas visās dalībvalstīs.

Eiropas Savienībai un dalībvalstīm būtu jāsadarbojas, lai nodrošinātu finansējumu un speciālās zināšanas energokopienas atbalstam. Šo pārmaiņu virzītājspēks varētu būt vietējās pašvaldības.

Svarīgs energokopienas stimulēšanas aspekts ir skaidru mērķrādītāju noteikšana 2030. gada Eiropas Energoefektivitātes direktīvā. Obligāta enerģijas ražošanas uzraudzība energokopienās var dot vērtīgus datus progresa uzraudzībai un to jomu apzināšanai, kurās vajadzīgi uzlabojumi, jauni tiesību akti un rīcībpolitikas mērķi. Ir būtiski dažādot enerģijas avotus katrā dalībvalstī atbilstoši valsts īpatnībām un resursiem. Iesakām samazināt patēriņu, izmantojot viedās tehnoloģijas (piemēram, LED gaismekļus, efektīvas apkures sistēmas).

ES būtu jāpievēršas arī šādiem jautājumiem:

- sistēmiskām izmaiņām, kas dotu cilvēkiem iespēju piemērot principu "energoefektivitāte pirmajā vietā",
- vietējās un atjaunīgās enerģijas veicināšanai,
- izpratnes veicināšanas, jau agrīnas izglītības un iedzīvotāju iesaistes stimulēšanai.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, lai izdotos aizsargāt vidi un pasargāt planētu ne tikai mums, bet arī nākamajām paaudzēm. Paļaušanās uz vietējām energokopienām palielinās enerģētisko drošību un enerģētisko neatkarību Eiropā, veicinot citādas ražošanas un patēriņa paradigmas veidošanos.

Šis ieteikums var nodrošināt, ka ikvienam Eiropā ir līdzekļi enerģētiskās nabadzības apkarošanai ar energokopienas palīdzību. Šis ieteikums varētu būt ne tikai energoefektivitātes risinājums, bet arī veids, kā attīstīt dzīvi vietējās kopienās, veicinot sociālo līdzdalību un demokrātiju visiem iesaistītajiem.

Ēkas

Ieteikums Nr. 11

Paplašināt ēku energoefektivitātes principu īstenošanu

Mēs iesakām ES atbalstīt dalībvalstis, lai ievērojami vairāk ēkām tiktu veikta energoefektīva renovācija. Galvenā uzmanība būtu jāpievērš dzīvojamām ēkām.

Būtu jāatbalsta dalībvalstis, lai atvieglotu tādu dzīvojamo ēku renovāciju, kurās dzīvo cilvēki ar zemiem ienākumiem. Konkursi valstu līmenī varētu palīdzēt rast labus tālāk nododamus risinājumus (paraugprojekti).

ES dalībvalstis būtu jāaicina piedāvāt nodokļu atvieglojumus īpašniekiem, kuru īpašumos lielākajai daļai īrnieku ienākumi ir zemāki par noteiktu līmeni. Tas būtu labs stimuls māju renovācijai. Jānodrošina, ka tas ir gan īrnieku, gan īpašnieku interesēs. It īpaši ir jāizvairās no situācijām, ka īrnieki tiek izlikti no mājokļiem, lai rastu iespēju iekasēt augstāku īres maksu.

Ikvienam ES iedzīvotājam (neatkarīgi no tā, vai tas ir īrnieks vai īpašnieks) vajadzētu būt iespējai saņemt bezmaksas konsultācijas par sava mājokļa enerģētisko situāciju (vienas pieturas aģentūra). Ieteikumā ir iekļautas arī atbalsta un subsīdiju iespējas situācijas uzlabošanai enerģētikas jomā.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka

- jau ir stājušās spēkā vairākas ES direktīvas par sabiedriskajām ēkām (EED), nedzīvojamām ēkām (nesen pieņemtā ĒESD) un visu veidu jaunām ēkām (ĒESD). Tādējādi uzsvars tiek likts uz dzīvojamām ēkām;
- ES direktīvas var būt efektīvas tikai tad, ja tās īsteno arī valsts un vietējā līmenī, tādējādi sasniedzot konkrētos mājokļu īpašniekus;
- daudzās ES dalībvalstīs cilvēki ar zemiem ienākumiem bieži dzīvo mājās ar īpaši sliktiem enerģijas standartiem, sliktiem strukturālajiem apstākļiem un augstām enerģijas izmaksām.

Transports

Ieteikums Nr. 12

Palielināt sabiedriskā transporta pievilcību pasažieru acīs

Mēs iesakām Eiropas Komisijai veikt regulārus pētījumus, lai uzlabotu pilsētu un piepilsētas pasažieru transporta sistēmu energoefektivitāti visās dalībvalstīs.

Pētījumā būtu jāiekļauj visaptveroša situācijas apsekošana un novērtējums par sabiedriskā transporta sistēmu elektrifikāciju un pievilcību pasažieru acīs. Šāda pieeja dotu iespēju apzināt trūkumus un nepilnības esošajās sistēmās un norādītu uz paraugpraksēm, ko dalībvalstis varētu pieņemt.

Balstoties uz pētījuma rezultātiem, Eiropas Komisija varētu pieņemt virkni subsīdiju dalībvalstīm, lai tās pēc vajadzības varētu investēt savu transporta sistēmu pievilcības vairošanā un elektrifikācijā. Pētījumam būtu jākalpo par pašreizējās situācijas atskaites punktu, un tas palīdzētu Eiropas Komisijai noteikt mērķrādītājus visai Eiropai kopumā. Regulāra uzraudzība veicinātu sistēmas veiktspējas pastāvīgu uzlabošanu un energoefektivitātes palielināšanu.

Pamatojums

Šā ieteikuma mērķis ir uzlabot dzīves kvalitāti, optimizējot sabiedrisko transportu, kas ir būtisks ikdienai un ir energoefektīvāks par individuālajiem automobiļiem. Ar šo pētījumu mēs vēlamies iegūt praktiskus rezultātus, kas atvieglos energoefektivitātes principu īstenošanu. Lai gan sabiedriskais transports ir efektīvāks nekā individuālie automobiļi, tā nepietiekama izmantošana liecina, ka pastāv šķēršļi, kas jānovērš. Eiropas Komisijai ir jāizmeklē šādas nepietiekamas izmantošanas iemesli.

Padarot sabiedrisko transportu efektīvāku, ērtāku un pieejamāku, mēs varam uzlabot savienojumu kvalitāti un samazināt ekonomisko un CO₂ ietekmi, tādējādi mudinot vairāk cilvēku izvēlēties sabiedrisko transportu, nevis privātos transportlīdzekļus. Turklāt, ņemot vērā iedzīvotāju lielo koncentrāciju pilsētu teritorijās, pētījumā varētu ierosināt nākotnei pielāgotas transporta kombinācijas, kas uzlabotu energoefektivitāti, kura steidzami nepieciešama klimata pārmaiņu priekšā. Šīs pieejas pievienotā vērtība ir tāda, ka tiek ņemts vērā individuālais un kolektīvais transports, kā arī transporta veidu turpmākā attīstība. Tas sniedz ieskatu konkrētos gadījumos, kas novēroti dažādās ES dalībvalstīs.

Ieteikums Nr. 13**Visā Eiropā gādāt par energoefektīvāko transportu: preces novirzīt no autotransporta, cilvēkus novirzīt no lidmašīnām un ieviest principu “dzelzceļš pirmajā vietā”**

Iesakām stimulēt uzņēmumus un cilvēkus kļūt energoefektīvākiem, izmantojot vilcienus. Šajā nolūkā mēs iesakām tālāk minēto.

1. Elektrificēt vilcienu līnijas, lai samazinātu oglekļa emisijas.
2. Modernizēt dzelzceļa infrastruktūru.
3. Digitalizēt braucienu plānošanu un biļešu iegādi, lai optimizētu klientu pieredzi.
4. Standartizēt dzelzceļus starp dalībvalstīm un integrēt tos vietējās transporta sistēmās.
5. Pielāgot grafikus, lai nodrošinātu ātrāku brauciena laiku.
6. Veicināt vilcienu satiksmi, lai tā varētu konkurēt ar tuvsatiksmes aviosabiedrībām un autobusiem:
 - ātrāks brauciena laiks ar ātrgaitas dzelzceļu,
 - labāks aprīkojums, piemēram, restorānvagoni, Wi-Fi, guļamvagoni u. c.,
 - lielāks atļautās bagāžas apjoms un iespēja pārvadāt velosipēdus visos vilcienos.
7. Uzlabot vilcienu aizpildījumu, izmantojot pieejamas cenas:
 - Īpašu biļešu veidu atbalsta pasākumi: biļetes ģimenēm, studentiem, veciem cilvēkiem, cilvēkiem ar invaliditāti, grupām ar zemiem ienākumiem;
 - panākt, lai kravu pārvadājumu cenas būtu pieejamas.
8. Atkal atvērt dzelzceļa līnijas, kuru ekspluatācija ir izbeigta: slēgtās līnijas ir pamestas.
9. Savienot ES perifērijas.
10. Lai atvieglotu visu šo ierosinājumu īstenošanu, iesakām palielināt ieguldījumus un subsīdijas:
 - veicināt īstermiņa privātos ieguldījumus, vienlaikus saglabājot vispārējās publiskās īpašumtiesības un kontroli,
 - aplikt ar nodokli fosilo degvielu, arī aviācijas degvielu.

Pamatojums

Šis ieteikums ir svarīgs tāpēc, ka vilcienu pārvadājumi un kravu pārvadājumi ir būtiskas jomas, kurās var panākt straujus energoefektivitātes uzlabojumus. Lai nodrošinātu mūsu ekoloģijas, ekonomikas un tehnoloģiju nākotni, mums ir jārīkojas. Tāpēc iesakām padarīt pasažieru un kravu pārvadājumus pievilcīgākus un efektīvākus. Lai to panāktu, mums jārīkojas Eiropas līmenī.

Paneļdiskusijā iesaistījušos iedzīvotāju veiktā novērtējuma rezultāti

Nr.	Ieteikuma nosaukums	Atbalsta līmenis	Apstiprinājuma līmenis
8	No ražotāja līdz galalietotājam optimizēt un attīstīt elektrotīklu sistēmu par labu atjaunīgajiem energoresursiem	5,25	96 %
3	Vairo enerģētisko neatkarību un energoefektivitāti, tādējādi kļūstot par globālu paraugu	5,18	92 %
9	Palīdzēt ES iedzīvotājiem izveidot uz energoefektivitāti vērstas energokopienas, sniedzot informāciju un finansiālu atbalstu	4,96	91 %
11	Paplašināt ēku energoefektivitātes principu īstenošanu	4,89	90 %
4	Sasniegt energoefektivitātes mērķrādītājus, stiprinot ikviena spēju rīkoties	4,87	87 %
12	Palielināt sabiedriskā transporta pievilcību pasažieru acīs	4,83	91 %
2	Finansēt taisnīgas tiesības uz mājokļu energorenovāciju	4,73	87 %
1	Dot patērētājiem iespēju kļūt energoefektīviem	4,71	84 %
10	Attīstīt energoefektīvas kopienas atbildīgam patēriņam un enerģijas vietējās ražošanas palielināšanai	4,64	84 %
13	Visā Eiropā gādāt par energoefektīvāko transportu: preces novirzīt no autotransporta, cilvēkus novirzīt no lidmašīnām un ieviest principu “dzelzceļš pirmajā vietā”	4,55	79 %
6	Uzlabot kvalificētā darbaspēka situāciju ES energoefektivitātes nozarē	4,49	82 %
7	Gādāt par nākotni, izmantojot zaļo izglītību	4,48	82 %
5	Pārvaldīt un apsekot ES direktīvu īstenošanu	4,19	72 %